

dati da imajo prava stupiti i na filozofski fakultet; da se zadrže selidbeni troškovi i za one učitelje-ce koji stečajem dobiju drugo mesto; da se učiteljima doda 15% plate za punu penziju posle navršene 32 god. službe. Svi ovi zahtevi učitelja dostavljeni su posebno i pismeno g. Ministru na nadležnost.

Pomenuto je da treba izjednačiti učitelje sa učiteljicama u pogledu dodatka, našta je g. ministar primetio da im treba dati i jednake dužnosti i postavljati ih i za upraviteljice (i za nadzornice dodao je g. V. K. Petrovič).

Odgovor g. ministra Vukičevića.

Na ovo je g. Ministar rekao: da će sva ova pitanja pažljivo proučiti i ista udovoljiti koliko se bude moglo izići na susret prema opštim potrebama zemlje. Za zakon o narodnim školama g. Ministar je rekao: da će stari projekat biti povučen iz skupštine i da će se izraditi nov i kao takav moraće prvenstveno proći kroz Ministarski Savet i po izlasku iz njega biće stavljen na rasmatranje Učit. Udruženju, da ga, eventualno, dopuni i učini svoje napomene. Ovo je prirodni put, jer donošenje zakona o nar. školama zadire duboko i u sferu nadležnosti ostalih Ministarstava, zbog toga je potrebno da o njemu cela vlada da svoj sud.

Učiteljstvo in politika.

G. Vlada Petrovič pominje tom prilikom, da se neki učitelji premeštaju iz partijskih razloga. G. Ministar je na to odgovorio: **Morate tom prilikom dodati i to, da učitelji ostanu prvenstveno učitelji pa tek onda političari. Tada ih neće ni glava zaboleti. Ali nisu retki slučajevi, da im politika postaje glavno, a škola spo-**

redno. To je nedozvoljeno. Ko hoće prvenstveno uspeh u politici taj mora da snosi i posledice toga rada.

Nadzorniki.

Tada se g. Petrovič dotiče školskog nadzora, koga velli u stvari danas i nemamo, pa moli da ih kandiduje Učit. Udruženje jer ih bolje poznaje. G. Ministar na to primećuje; da nije samo to što nedostaje.

Prosvetni sistem.

U opšte ovih 7 godina posle ratnog rada, da se primetiti da u prosvetnoj politici nije bilo sistema. Primer: imamo 112 punih gimnazija u zemlji, 175 nižih srednjih škola i sve te škole sa 500 profesora. Tako je nastupila potreba da u nedostatku profesora rade: daci, apotekari, učitelji i d. Vaši drugovi zapali su u političku borbu svom snagom napuštajući školu i rad na prosvetnom polju. Gledajući koliko mi sile dozvoljavaju da ovo popravim, jer produžiti ovako značilo bi srljati u propast. Nisu retki slučajevi da daci sa maturom ne poznaju osnovna znanja jezika.

Hrvatsko vprašanje.

Najzad je g. Petrovič napomenuo g. Ministru da je u našem učitelju udruženju hrvatskog učiteljstva pa je obratio g. Ministru pažnju na to da se pojavljuje od jednog vrlo malog dela učiteljstva da oduzmu učitelju. Dom u Zagrebu. Moli da g. Ministar povede o tome računa i ne dozvoli da se većina učiteljstva izlaže i jednoj takvoj nepravdi.

Na kraju se g. Ministar sa svima oprostio i ovim je prijem završen.

»N. P.«

ERNEST ŠUŠTERŠIČ:

Ročno in vzgojno delo na dež. razstavi v Kromerizu.

(Donesek k uvedbi rokotvornega pouka v naših šolah.)

(V »Českem Učitelju« napisal J. Š.)

(Dalje.)

Problemi občega zemljepisa so bili pojasnjeni z modeli, ki so ponazorovali ploščene zemeljske krogle, globus iz gline s pripadajočimi točkami, črtami in pasovi in s pripadajočo razliko osi od navpične smeri. Za lažje čitanje zemljevida in poznanje terena so bile modelirane oblike gora in celi plastični zemljevidi ter situacijski načrti domače občine in okolice, večinoma kolektivno delo učencev.

Za računstvo so bila izgotovljena računala iz raznih snovi (kroglice iz gline, iz ptičjih jagod in šipka) razne forme naštevank in uteži. Seveda tudi niso manjkala dela dopolnjujoča uspešen pouk merstva in narisovanja, n. pr. geometrična telesa, na katerih so bile zaznamovane izmeritve dolžine, višine, širine ter izračunavanje ploščin in telesnine; obsegi okroglih teles so bili tudi zaznamo-

vani z barvastim bombažem. Nadalje vzorci kakor razne nastenske table z gesli in izreki, nanašajočimi se na razne prilike (28. oktober, Masaryk 75 let), nalepljeni izstrižki iz novin, naloge za izboljševanje sloga, okrašene z ilustracijami in sešite v lepih knjižicah, svojemu smotru odgovarjajoče in zvezane, cele spominke knjige, rodbinske in razredne kronike, dopolnjujoče učivo za domoznastvo in za učni jezik.

Kakor je videti, je bila zbirka zelo bogata, a treba je še posebej poudariti, da so bila to res le dela učencev. Vsa razstavljena dela so nosila nevarljivo znamko otroškega ustvarjanja, bodisi po zamisli ali izvršitvi, tako da ste si predstavljali nad vsako izmed teh drobnarij malega stvaritelja in da čitate neodločnost in zadrego, katero je povzročil mogoče neposlušni material med potekom

upravitelji te šole tov. Lazar se je v imenu domačinov in v imenu tovarišev poslovil v lepih besedah od svojega prednika.

Tudi šolska mladina dveh sosednjih šol je bila zastopana v lepem številu.

Ob grobu je bilo zbranih 38 tovarišev(ic), došlih od blizu in daleč. Prav lepo je bilo zastopano ptujsko učiteljstvo.

Prosvetni oddelek ptujkega sreskega poglavarstva je zastopal prosvetni referent tov. Gorup, ki je pred 5 meseci izdal pokojniku dekret o imenovanju krajnjim šolskim ogledom na vurberški šoli v upanju, da bode ta dalje časa deloval za korist šoli, katera mu je bila pri srcu kakor ona, v kateri je deloval skoraj štiri desetletja; tudi sreski prosvetni referent mariborskega sreskega poglavarstva tov. Tomažič se ni ustrašil daljne poti, da se v imenu šolske oblasti mariborskega sresa, kjer je pokojni tovariš deloval 44 let, poslovil od marljivega in vestnega šolnika, kakoršnih si želi šolska oblast in narod.

Med navzočimi tovariši se je sestavil pevski zbor, ki je zapel globoko v srce segajočo žalostinko »Blagor mu«. Ravno tako so naš ganiše žalostinke, ki so jih zapeli cerkveni pevci iz Vurberga in Sv. Martina.

Tov. Gselman se je rodil 1861. leta v Bohovi pri Mariboru kot sin kmetskih staršev. Dasiravno je živel kot dijak v slabih prehranjevalnih razmerah, vzrastel je na duhu in telesu v krepkega slovenskega narodno zavednega učitelja,

ki je nastopil prvo službo 1880. leta pri Sv. Martinu pod Vurbergom. Leta 1893. je nastopil službo šolskega voditelja na enorazrednici v Dobrovcih pri Mariboru, kjer je z marljivim in vestnim delom dosegel dobre uspehe, o čemer nam priča hospitacija praktično dobro izvežbanih učiteljev mariborskega šolskega okraja, katere je povabil k hospitaciji takratni okrajni šolski nadzornik, ravnatelj mariborskega učiteljskega slovenskemu učiteljstvu v dobrem spominu ohranjeni pedagog g. Schreiner, ki ga je uvrstil med dobre učitelje. Leta 1899. se je vrnil k Sv. Martinu kot nadučitelj; tudi tukaj je deloval v šoli in izven šole po vseh svojih močeh v korist izročene mu mladine in občanov. Občinska uprava je bila večinoma v njegovih oskrbi. Ustanovil je leta 1907. podružnico posojilnice in hranilnice, kjer je deloval skoraj do zadnjih dni svojega življenja. Dasiravno je bil že meseca marca 1924 razrešen službe, ker je prosil za upokožitev, je na vabilo šolske oblasti izvrševal službo šolskega upravitelja do 31. julija 1924.

Meseca novembra 1924 se je preselel kot upokoženec v sosednji Vurberg, katerega je vzljubil že pri prvem nastopu službe pri Sv. Martinu. Tukaj je poročil 1885. leta hčerko gozdarskega oskrbnika, ki je bila marljiva gospodinja, ljubezniva in gostoljubna kakor njen soprog. Umrla je 1922. leta. Letošnje poletje je blagopokojnik začel slutiti, da bo moral romati po poti svoje ljube ženske v večnost. Lotila se ga je bolezen apoplek-

delu malemu Robinzonu, predno je obvladal snov in io podvrget svojji volji, da je korakal uspešno proti svojemu cilju. Često tudi v neprilogi zunanosti.

Za učitelje je imela razstava velik pomen, kajti značila je veliko korekturo v dosedanjem načinu naziranja glede ročnih vzgojnih del; dala je možnost slediti vplivu uradnega načrta in je demonstirala edino pravi način, kako je ročno delo vršiti v šoli.

Škoda le, da te prednosti niso bile dvignjene z boli smotreno uredbo razstave in z izvršitvijo primernih naplov tako kakor bi bile zaslužile. Mogoče bi bilo boljše grupirati predmete po tem, kako so nastajali, kakšni so bili nagibi, eventualno razločiti jih tudi po stopni starosti učencev in kako so izrazili svojo notranjost, kako so obvladali svojo nalogo. S tem bi razstava samo pridobila, a pridobili bi v pedagoškem pogledu tudi obiskovalci, glavno učitelji, katerim je mnogo podrobnosti in razlik prešlo.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

—čh Učiteljski poziv birokratom v notranjem in v ministrstvu financ. Gospodje so izvršili načrt za novi plačilni sistem preveč priprosto. Vzeli so ravnalo, napravili štiri debele črte — štirje razredi — in 7 skupin, napolnili jih s števili, sestavili paragrafe, vlijli vanje kapitalističnega duha in to predložili vladi, a ta zopet narodni skupščini. Ker je načrt vsled težkoč in ovir pri izvršitvi zadel na vsestranski odpor, nobenemu ni bilo do zakonitve in tako bodo morali volilci iznova odločiti o njegovi bodoči formi, ako ne zmagata ob 12. uri preudarek.

—čh Izplačilo zaostankov. Deželni šolski svet je izdal odlok z dne 18. septembra 1925, naj okrajni šolski odbori takoj nakažejo nagrade za l. 1925., ki dospo v izplačilo učiteljstvu narodnih šol 1. oktobra in 15. decembra ter znašajo 20% krajevne doklade.

—čh Hladna statistika. Urednik Motyčka je dejal v razpravi »Metoda protiklerikalnega delovanja«: »Število oddanih klerikalnih glasov na raznih mestih republike nas mnogo pouči. Tako n. pr. je bilo oddanih v Pragi v celoti 6,17% klerikalnih glasov, na Češkem v splošnem 11,30%, na Moravskem 32,17%, a v Slovaški 41,19%. Čimboli je izobraženo ljudstvo in kulturnejše življenje v deželi, tem manj je klerikalnih uspehov!«

Iz Nemčije.

—nem Nazor, fundament vsega znanja. Opazujemo, kako se izvrši proces izobrazbe. Predvsem je treba povdarjati, da je podlaga vsega spoznanja nazor,

Vendar je bila razstava tudi tako zaslužno središče zanimanja pri obiskovalcih. S tega stališča jo je mogoče proglasiti za boljše kakor je bila razstava srednjih šol, kjer so bila sicer lepa dela iz slikarstva, risanja in deskriptive, vendar se pa razstava ni razločevala v ničemer od razstav prirejenih v prešnjih letih.

Narodno šolstvo je tu reprezentiralo kakor komponenta živeča, delujoča. Bilo je evidentno, da se tu nekaj dela, da tu ne diha zastareli Herbartov duh zaprasenih šolskih sob, ampak da vlada tu radostno ustvarjajoče delo delavnic humanitete, v katerih vrše učitelji vestno svoje poslanstvo vkljub poslabšanim existenčnim pogojem, ker vodi jih sila, da koristijo svojemu narodu v duhu prezidentovih idej — in da odvrnejo verzijo »prijatelj šole«, češ, da šolstvo ni produktivno in je dvomljive vrednosti.

Nazor je nerazdružljiva skupina vseh zaznatkov istega predmeta. V duši nam ostane slika nazora. To je predstava. Brez nazora ni predstave. Nazor je original, predstava pa kopija. Predstave so druga stopnja našega umovanja. Znana so pravila o jakosti in asociaciji predstav. Več asociacijskih centrov se združijo v kompleks predstav. Glasov dušeslovnih pravil se sorodni znaki predstav shvatajo v pojme. Predstave in pojmi so prvine mišljenja. Če primerjamo pojem z drugim pojmom, govorimo o sodbi, če ustvarimo iz dveh sodb tretjo sodbo, sklepamo, če obrnemo sklep, dokazujemo, definicija pa je razčlemba pojma v bistvene znake. Če si predstavljamo pojem v najvišji popolnosti, nastane ideja, ideal pa je želja po uresničenju ideje.

Z navedenega spoznamo veliko važnost nazora. Če v šoli ne ustvarjamo jasnih nazorov, se maščuje to preko šolske dobe. Ne bodimo zato brezskrbni in skrbimo za nazorni pouk. V tem tiči važnost učiteljeve priprave za pouk. V starih šolah so podajali učencem predstave in pojme že kot shvatane rezultate. Silo so jih utrjevali v spomin. Ko pa se je prirodnoznanstvo močnejše razvilo, se je tudi metoda podavanja preoblikovala. Realistika je zadobila svojega glavnega zagovornika, Ivana Amosa Komenskega, ki je presenetil svet s svojim Orbis pictus, 1658. leta. Njegovo delo je zasnovano na nauku: Vse pred čutila. Vidno pred obraz, slišno pred sluh itd.

Od Komenskega gre pot preko Pestalozzija in Fröbela k današnjemu rokotvornemu pouku. Komensky je v svojem delu obravnavane predstave z drzno koncentracijo zvezal z vsemi sorodnimi predstavami v tvorbe pojmov. Zbral je

Na praznik Vseh svetnikov dopoldne so se zbrali v dvorani »Glasbene Matice« tovariši in tovarišice k ustanovnemu občnemu zboru. Od jutra naprej se je vršila preskušnja posameznih glasov, ki je pokazala, da je v našem stanu obilo izbornega pevškega materijala. Ob 11. uri je otvoril ustanovni občni zbor prof. Marko Bajuk kot predsednik »Društva učit. glasbe«, katero društvo ima za ustanovitev tega novega pevškega zbora največ zaslug. Povdarjal je veliki pomen tega stanovskega pevškega zbora in je pozdravil številne zastopnike raznih korporacij in organizacij, ki so prišli h kamovanju. V imenu UJU poverjeništa Ljubljana je bil navzoč poverjenik Luka Jelenc s strokovnim tajnikom in glavnim blagajnikom, za Jugoslovanski pevski savez dr. A. Švigelj, za prosvetni oddelek ravnatelj A. Juvanec, za S. Z. I. Štrukelj. Vsi zastopniki so pozdravili zborovalce z bodrilnimi besedami za težko delo, ki čaka novi pevski zbor in obljubili v imenu svojih organizacij moralno podporo.

Vseh priglasenih tovarišev in tovarišic je okoli 120. Že v bližnji bodočnosti prične ta pevski zbor z vajami. Težko delo ga čaka, a smo uverjeni, da bo premagal vse ovire in bo v čast in ponos, ne samo našemu stanu, temveč tudi narodu, katerega slavo naj ponese širom domovine in celo preko državnih meja.

Zvezki Učiteljske tiskarne so najboljši in najcenejši.